

Μάθημα 12^ο

Διδακτικά σενάρια

Τι είναι το διδακτικό σενάριο;

Διδακτικό σενάριο είναι η **δομημένη, πλήρης και λεπτομερειακή** περιγραφή της διαδικασίας που ακολουθείται σε μια διδασκαλία η οποία:

- **εστιάζει το ενδιαφέρον της σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο**
- **έχει καθορισμένους -ειδικούς και γενικότερους- εκπαιδευτικούς στόχους**
- **εφαρμόζει διδακτικές αρχές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις**
- **χρησιμοποιεί πρακτικές ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνεται πιθανόν και η χρήση των ΤΠΕ**

Ποια η διαφορά;

Σχέδιο μαθήματος

- Περιγράφει τη δομή ενός μαθήματος με βάση τη διδακτέα ύλη
- Αφορά δραστηριότητες 1-2 ωρών μέσα στην τάξη

Διδακτικού σεναρίου

- Αναφέρεται σε μεγαλύτερο διάστημα
- Προσεγγίζει την ύλη με ευρύτητα
- Δίνει έμφαση στην παιδοκεντρικότητα
- Εστιάζει στο σκεπτικό των δραστηριοτήτων, σε διαθεματικές προσεγγίσεις και στην ανάλογη παιδαγωγική θεωρία

**Ένα καλό σχέδιο μαθήματος
θα πρέπει να διαθέτει
τα βασικά χαρακτηριστικά ενός διδακτικού
σεναρίου.**

**Η υλοποίηση θα πρέπει να ολοκληρώνεται
στο σύντομο διάστημα
των 1-2 διδακτικών ωρών**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ (1/2)

- Πρόκειται να υλοποιηθεί μία έκθεση στο χώρο του σχολείου σας με θέμα:

«Το ταξίδι της ηλεκτρικής ενέργειας στη Δυτική Μακεδονία»

Η έκθεση απευθύνεται στην ευρύτερη σχολική κοινότητα, στους γονείς και φίλους των μαθητών, σε επιστήμονες / τεχνολόγους οι οποίοι εργάζονται στη ΔΕΗ και σε φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Περιφέρεια, Δήμοι).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ (2/2)

Ως εκπαιδευτικοί του σχολείου, καλείστε να ζητήσετε από τους μαθητές σας τα εξής:

- [1] να κατασκευάσουν ένα poster για τη συγκεκριμένη έκθεση
- [2] να σχεδιάσουν δραστηριότητες τις οποίες θα υλοποιήσουν στη διάρκεια της έκθεσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, **συντάξτε την εκφώνηση μιας εργασίας** για τους μαθητές σας η οποία:

- [1] θα δίνει οδηγίες για τη δομή και το περιεχόμενο του poster,
- [2] θα προτείνει δύο (2) διαφορετικές δραστηριότητες γραπτού ή προφορικού λόγου τις οποίες θα σχεδιάσουν και θα υλοποιήσουν οι μαθητές στη διάρκεια της έκθεσης.

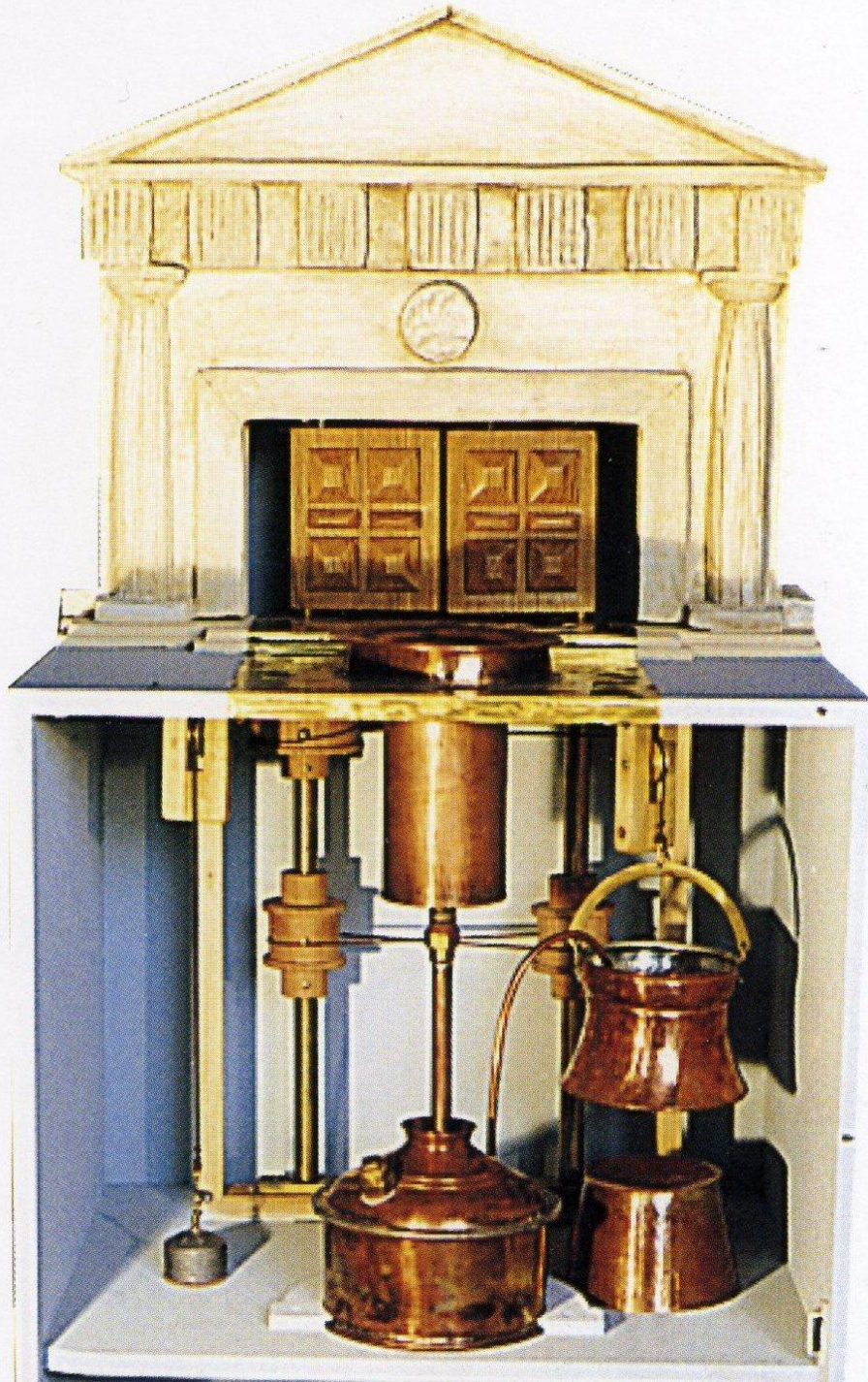
Στόχος σας είναι οι μαθητές να αναζητήσουν πληροφορίες από έντυπες, ηλεκτρονικές και ανθρώπινες πηγές.

Αφορμές για διδακτικά σενάρια

**...με άξονα των επιστημονικό
και τεχνολογικό γραμματισμό
των μαθητών**

Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία

Διαθεματική προσέγγιση:

Εφαρμογή της Τεχνολογίας στους Αρχαίους Ελληνικούς ναούς

- Ο ναός ως ανθρώπινη κατασκευή στο φυσικό περιβάλλον
- Ο ναός ως διαχρονικό στοιχείο πολιτισμού
- Υλικά κατασκευής
- Αρχιτεκτονική/ αισθητική
- Τεχνολογία οικοδόμησης και λειτουργίας του ναού
- Ρόλος του ναού σε συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο
- Δοξασίες
- Οικονομία
- Διαδικασίες τελετουργίας
- Αντιστοιχίσεις σε σύγχρονα πολιτισμικά πλαίσια
- Μύθοι και θρύλοι κ.λπ.

- <http://www.ancientgreece.co.uk/acropolis/challenge/challenge.swf>

Αρχαίος ελληνικός γερανός

- Πώς μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο ενός διδακτικού σεναρίου;

- <https://www.youtube.com/watch?v=ERnyzhJw3PQ>

ΧΡΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ Ή ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

- Ένα εκπαιδευτικό λογισμικό μετατρέπεται σε μαθησιακό περιβάλλον εφόσον
  - υπάρχουν κατάλληλα σενάρια
  - οι δραστηριότητες που προβλέπονται βοηθούν τελικά τους μαθητές
    - να οικοδομήσουν τις γνώσεις τους
    - να αποκτήσουν στοιχεία επιστημονικής μεθοδολογίας

ΣΕΝΑΡΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Κέντρο εξ αποστάσεως Επιμόρφωσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- Εκπαιδευτική Πύλη Υπ.Ε.Π.Θ.
- ICT scenarios
- Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση
- Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα:
  - παραδείγματα διδακτικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων
  - διδακτικές δοκιμές που αφορούν στο μάθημα «Έκθεση-Έκφραση»
  - εργαστήριο Αρχαιομάθειας: ηλεκτρονικές ασκήσεις

ΣΕΝΑΡΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Διαδίκτυο & Διδασκαλία: Στην εξαιρετική ιστοσελίδα της Τερέζας Γιακουμάτου διδακτικές προτάσεις που υλοποιήθηκαν στα έτη 2001-09
- Σοφία Νικολαΐδου: Νεοελληνική γλώσσα, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Ιστορία
- E-Paideia.net: Δικτυακή Πύλη εκπαιδευτικού υλικού
- Ecolinks: φιλολογικό υλικό
- Εκπαιδευτική Πύλη Νοτίου Αιγαίου

ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ

ΤΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

ΠΡΑΞΗ

Δημιουργία παρουσίασης : Άννα Μπουκουβάλα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

- δεν αφήνουμε τίποτα στην τύχη,

... αξιοποιούμε τις ΤΠΕ στη διδασκαλία

- Το διδακτικό σενάριο περιλαμβάνει
  - έναν οδηγό οργάνωσης της διδασκαλίας, μέρος που αφορά στους διδάσκοντες
  - φύλλα εργασίας, μέρος που απευθύνεται στους μαθητές
- Επειδή η σύλληψή του είναι ευρύτερη, συνήθως η διάρκειά του αφορά περισσότερες από μία διδακτικές ώρες.

Ένα καλό σενάριο πρέπει:

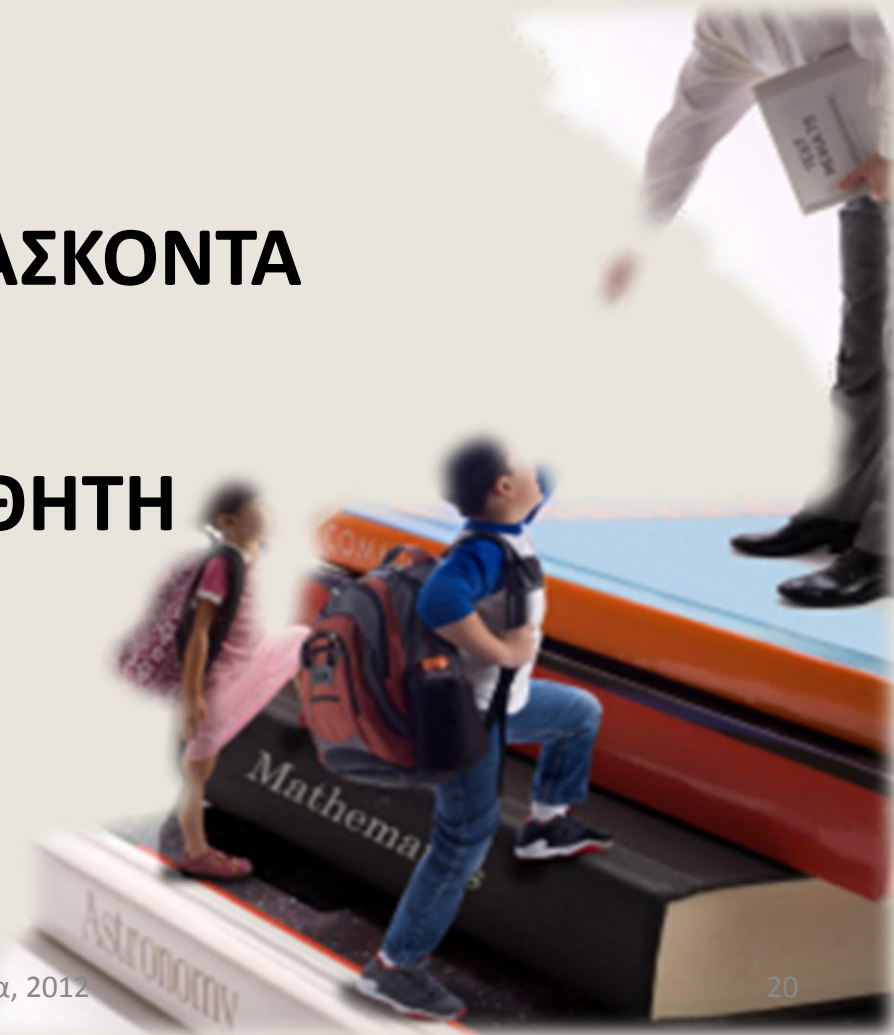
- Να διαθέτει ταυτότητα
- Να χαρακτηρίζεται από σαφή και ευδιάκριτη δομή
- Να προσδιορίζει με σαφήνεια τους επιδιωκόμενους μαθησιακούς στόχους
- Να συνοδεύεται από αναλυτικά και εύστοχα διατυπωμένα φύλλα εργασίας
- Να προσδιορίζει τα μέσα και τη διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών, αλλά και της εκπαιδευτικής διαδικασίας που ακολουθείται

Ένα καλό σενάριο πρέπει:

- Να αξιοποιεί με ισορροπία και οικονομία τα μέσα και τα εργαλεία μάθησης
- Να ενισχύει την κατευθυνόμενη ανακάλυψη και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία
- Να προωθεί τις συνεργατικές δραστηριότητες και να επιμένει στο διερευνητικό χαρακτήρα της μάθησης
- Να διαθέτει ευελιξία και εναλλακτικές πρακτικές

Ας δούμε τα μέρη του αναλυτικά

- **1. ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ**
- **2. ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ**

1. ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ

- Α. Ταυτότητα
- Β. Συνοπτική παρουσίαση-Ιδέα του σεναρίου
- Γ. Πορεία της διδασκαλίας
- Δ. Αξιολόγηση
- Ε. Βιβλιογραφία

A. Ταυτότητα

- Τοποθετείται στην αρχή του σεναρίου. Επιτρέπει στον πιθανό αναγνώστη να διαπιστώσει άμεσα αν το θέμα τον ενδιαφέρει και περιλαμβάνει:
  - τίτλο
  - δημιουργό (-οί)
  - διευκρίνιση αν αποτελεί πρόταση διδασκαλίας ή έχει ήδη δοκιμαστεί στην τάξη
  - τάξη/εις στις οποίες θα μπορούσε να υλοποιηθεί
  - διδακτικό αντικείμενο και διδακτική ενότητα
  - χρονική διάρκεια που απαιτείται για την ολοκλήρωσή του
  - προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

B. Συνοπτική παρουσίαση

- Παρουσιάζει σύντομα τη γενική ιδέα που διέπει το σενάριο και εξηγεί τα πλεονεκτήματα της προσέγγισης αυτής. Πρέπει να διευκρινίζει:
  - τους διδακτικούς και παιδαγωγικούς στόχους που θέτει
  - τα πλεονεκτήματα της πρότασης του σεναρίου
  - ποιες δεξιότητες επιδιώκεται να καλλιεργηθούν στα παιδιά (π.χ. διερεύνηση, αξιολόγηση, σύνθεση, κατανόηση, συνεργατική μάθηση κτλ.)

Γ. Πορεία της διδασκαλίας

- **Λεπτομερής περιγραφή της διδακτικής διαδικασίας με άξονα τη χρονική διαδοχή των ενεργειών.** Περιλαμβάνει
  - α. την **Αφόρμηση-Αφετηρία**
(αναφέρεται το συγκεκριμένο κεφάλαιο (ή η ενότητα ή το κείμενο) του σχολικού εγχειριδίου στο οποίο βασίζεται το σενάριο καθώς τον προβληματισμό οποίος επιχειρείται να "απαντηθεί" μέσα από το σενάριο)
  - β. τη **Διδακτική διαδικασία,**
(περιγράφει αναλυτικά τις ενέργειες των μαθητών και του καθηγητή κατά την υλοποίηση του σεναρίου)

Δ. Αξιολόγηση

- **Αξιολόγηση των μαθητών και του έργου τους**
  - αναλυτική αναφορά στο είδος αξιολόγησης των μαθητών
  - κριτήρια αξιολόγησης των προϊόντων (γραπτά κείμενα, παρουσιάσεις, δημιουργικό υλικό κ.α.)
  - πιθανά φύλλα αξιολόγησης στα οποία θα ορίζεται, σε σύνδεση με τους επιμέρους σκοπούς που τέθηκαν στην αρχή
  - τι βαθμολογείται ακριβώς
  - το ποσοστό που του αναλογεί σε σχέση με το σύνολο της βαθμολογίας

Δ. Αξιολόγηση

- αξιολόγηση και κριτική αποτίμηση της διαδικασίας και της διδακτικής προσέγγισης της
  - τι είναι δύσκολο να γίνει
  - ποια μέρη μπορεί να δυσκολέψουν
  - θέματα σχέσης με το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα
  - δυνατότητες τροποποίησης ή επέκτασης
- αν το σενάριο έχει υλοποιηθεί, καταγράφονται
  - η εμπειρία
  - τυχόν δυσκολίες και ιδιαιτερότητες,
  - τεκμήρια από την εφαρμογή (π.χ. κείμενα παιδιών)
  - στοιχεία ανατροφοδότησης

Ε. Βιβλιογραφία

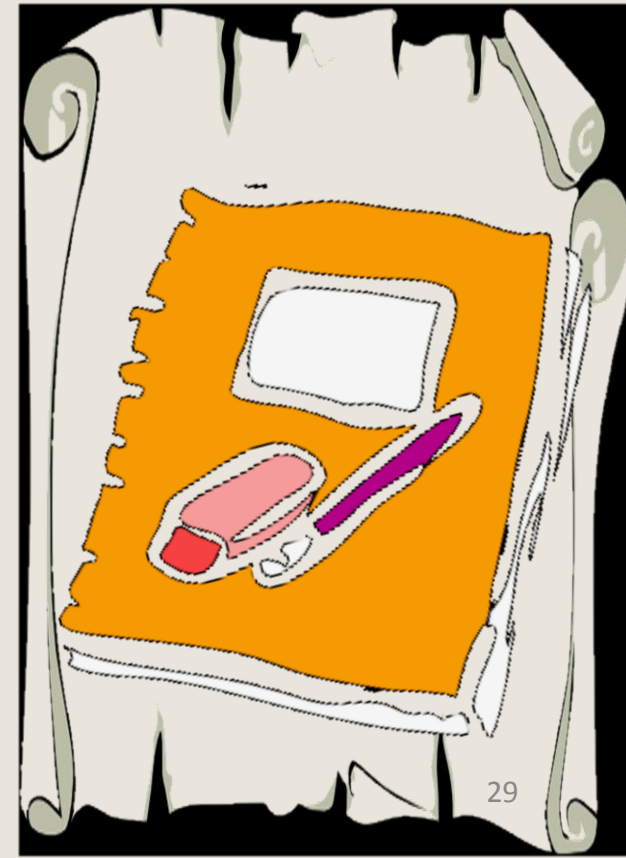
- **Παράθεση της βιβλιογραφίας που υποστηρίζει**
  - τις θεωρητικές αναφορές στις παιδαγωγικές θεωρίες
  - τη χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη
  - το περιεχόμενο της θεματικής ενότητας που διδάχτηκε
- **Παράθεση των λογισμικών και ιστοτόπων που χρησιμοποιήθηκαν**

2. ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ

Φύλλα εργασίας

- Ό,τι καθοδηγεί τους μαθητές για την πορεία υλοποίησης του σεναρίου
- Γενικά φύλλα εργασίας
- Φύλλα εργασίας κάθε ομάδας
- Έντυπα ή ηλεκτρονικά

Φύλλα εργασίας

- Πρέπει να περιλαμβάνουν
  - λεπτομερή περιγραφή προς τον μαθητή των βημάτων που θα ακολουθήσει και του χρόνου που έχει στη διάθεσή του
  - ερωτήματα με βάση τα οποία θα προσεγγίσει το λογισμικό ή τους ιστοτόπους στους οποίους θα πλοηγηθεί
  - πληροφορίες με όρους κειμενικού είδους για το τελικό προϊόν της εργασίας του μαθητή ή της ομάδας
  - πληροφορίες για το χρόνο και τον τρόπο παρουσίασης της εργασίας στην τάξη ή σε άλλο έντυπο ή ηλεκτρονικό μέσον
  - πληροφορίες για την αξιολόγηση της εργασίας

Διδακτικό σενάριο ή σχέδιο μαθήματος;

- Όπως και το **διδακτικό σενάριο**, το **σχέδιο μαθήματος** ή σχέδιο δραστηριότητας (lesson plan, activity plan), περιγράφει ένα σύνολο από οργανωμένες δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.
- Το σχέδιο μαθήματος είναι πιο περιορισμένο από το σενάριο μάθησης.
- Στην πράξη οι όροι σχέδιο μαθήματος και διδακτικό σενάριο συχνά χρησιμοποιούνται χωρίς διαφοροποίηση, ειδικά όταν το σενάριο είναι σύντομο και περιορίζεται σε μια μόνο τάξη και σε 1-2 ώρες διδασκαλίας.

Διδακτικό σενάριο ή σχέδιο μαθήματος;

σχέδιο μαθήματος

- περιγράφει ένα σύντομο σε διάρκεια μάθημα, σε στενή σύνδεση με τη σχολική ύλη και την ισχύουσα σχολική πρακτική

διδακτικό σενάριο

- προσέγγιση της σχολικής ύλης με ευρύτητα, μεγαλύτερη πρωτοβουλία στην κίνηση των μαθητών, διερευνητική λογική...

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΟΥΜΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Φύλλα εργασίας

- ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ:

- πρέπει να δίνουν πρωτοβουλία και ευχέρεια κινήσεων, ώστε οι μαθητές
  - να ασκούν τη διερευνητική τους ικανότητα,
  - να αναπτύσσουν το μηχανισμό κριτικής αποτίμησης της πληροφορίας

- ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ:

- καθοδηγούν μηχανιστικά και ασφυκτικά τους μαθητές σε κάθε τους ενέργεια

Η οργάνωση της τάξης

- η οργάνωση της τάξης είναι ένα καθοριστικό στοιχείο σχεδιασμού σε ότι αφορά στη δραστηριότητα των μαθητών
- αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα επιτυχίας στην υλοποίηση ενός διδακτικού σεναρίου
- μπορεί να πάρει τρεις βασικές μορφές:
  - εργασία με το σύνολο της τάξης
  - ατομική εργασία
  - εργασία σε ομάδες

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

- η πιο πρόσφορη μορφή οργάνωσης είναι σε ομάδες 2-4 ατόμων
- μπορεί η ίδια εργασία να ανατεθεί σε όλες τις ομάδες ή να γίνει καταμερισμός του έργου σε διαφορετικές ομάδες
- καταμερισμός αρμοδιοτήτων μπορεί επίσης να γίνει και στο εσωτερικό κάθε ομάδας και να προβλέπονται ειδικοί ρόλοι
  - του συντονιστή,
  - του γραμματέα
  - του υπεύθυνου παρουσίασης της εργασίας

Οι διδακτικοί στόχοι

- Οι στόχοι που θέτουμε πρέπει να είναι ...
SMART!!

δηλαδή

Specific –συγκεκριμένοι και σαφείς

Measurable – μετρήσιμοι και αξιολογήσιμοι

Achievable –επιτεύξιμοι με βάση το υλικό μας

Realistic - ρεαλιστικοί

Timebound – χρονικά πραγματοποιήσιμοι

Η ταξινόμηση των στόχων κατά Bloom

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΣΥΝΘΕΣΗ

ΑΝΑΛΥΣΗ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΓΝΩΣΗ

Νέα ταξινόμηση των στόχων κατά Bloom

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ

ΑΞΙΟΛΟΓΩ

ΑΝΑΛΥΩ

ΕΦΑΡΜΟΖΩ

ΚΑΤΑΝΟΩ

ΘΥΜΑΜΑΙ